

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyně: **M. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 4. 2020, č. j. OAM-43/ZA-ZA12-VL13-2020, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 10. 2020, č. j. 18 Az 22/2020-24,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalobkyni **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před správními orgány

[1] Předmětem projednávané věci je otázka, zda krajským soudem vytknuté podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, jež mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), bylo vadou řízení, ke které měl krajský soud povinnost přihlédnout z úřední povinnosti. Krajský soud správnímu orgánu konkrétně vytkl, že se v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany nezabýval otázkou, zda žalobkyně netrpí přechodnou duševní poruchou, která jí brání samostatně v řízení jednat, a zda proto není nezbytné žalobkyni k hájení jejích práv ustanovit opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. g) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

[2] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Shledal, že důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany je obava žalobkyně z příslušníků sekty, kteří ji měli ve vlasti údajně pronásledovat a vyhrožovat smrtí kvůli jejímu židovskému původu. Žalovaný poukázal na to, že Česká republika považuje Moldavsko za tzv.

bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Žalobkyně přitom neprokázala, že v jejím případě nelze zemi původu za bezpečnou zemi považovat. Podle žalovaného bylo podání žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu zjevně účelové, neboť se jí rozhodla podat poté, co jí v České republice končil pobyt povolený na základě bezvízového styku.

II. Posouzení věci krajským soudem

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu, které Krajský soud v Ostravě v záhlaví označeným rozsudkem vyhověl, rozhodnutí žalovaného zrušil bez jednání pro vady podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud rekapituloval informace poskytnuté žalobkyní v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Žalobkyně mimo jiné uvedla, že je Židovka, která utekla z města Bendery v Podněstrovské oblasti, protože tam panuje antisemitismus. Pronásledovali ji Kacapi – sekta lidí, která provádí staré obřady, jedná se o „věřící“ antisemity, kteří chtějí zničit Židy; pohany, kteří létají na košťatech. Koupila od nich dům, v jehož sklepe se nachází oltář d'ábla, kde rozřezávali Židy a chtěli žalobkyni použít jako oběť d'áblu. Kacapi provádějí staré ruské čarodějnictví. Do sklepa lákali Židy, aby „ochutnali víno“, a z těchto sklepů se nikdo nevrátil, lidé zmizeli beze stopy. Žalobkyně utekla od oltáře a dozvěděla se o jejich tajemství. Proto ji začali pronásledovat a strašidelný dům musela darovat. Vrátit se tam by pro ni znamenalo smrt. Pokud řekne nahlas o tomto obětním místě, stane se z toho politický problém. Jedna babka vyletěla na koštěti komínem. Po místnosti létaly hrnce a chtěly žalobkyni trefit do hlavy. Tu babku postříkala svícenou vodou. Žalobkyni Kacapi pronásledovali, aby ji zabili.

[5] Se zřetelem k obsahu výpovědi žalobkyně krajský soud dospěl k závěru, že v průběhu správního řízení vyšly najevo takové skutečnosti, které vyvolávají pochybnost o tom, zda žalobkyně netrpí přechodnou duševní poruchou. Postup podle § 32 odst. 2 písm. g) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, předpokládá, že jakmile správní orgán nazná, že by mohl být účastník řízení stížen přechodnou duševní poruchou, která mu brání v řízení samotném jednat, a je-li to nezbytné k hájení jeho práv v tomto řízení, nechá si vypracovat lékařský posudek, aby na základě jeho závěru ustanovil či neustanovil účastníku řízení opatrovníka. V projednávané věci žalovaný svým rozhodnutím žádost o udělení mezinárodní ochrany žalobkyni jako zjevně nedůvodnou zamítl, aniž by se jakkoli zabýval úvahou, zda žalobkyně netrpí přechodnou duševní poruchou. Nezabýval se vůbec tím, zda je či není nezbytné ustanovit žalobkyni opatrovníka k hájení jejích práv v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Protože se žalovaný touto úvahou vůbec nezabýval, dopustil se nesprávného postupu, který by mohl zkrátit žalobkyni jakožto účastníka řízení na jejích právech.

III. Obsah kasační stížnosti

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (stěžovatel) kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. a domáhá se jeho zrušení.

[7] Stěžovatel má za to, že krajský soud nesprávně posoudil právní i skutkové otázky a vyslovené závěry nepodložil dostatečnými důvody, což činí napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Odmítá, že by zrušené správní rozhodnutí trpělo krajským soudem vytykánymi vadami. Přijatelnost kasační stížnosti stěžovatel spatřuje v zásadním pochybení krajského soudu, který hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva a nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu.

[8] Žadatelka dne 24. 6. 2020 svévolně opustila P. S. v H. a od této doby není její pobyt znám. Krajský soud v Ostravě rozhodl dne 7. 10. 2020, tedy zhruba 4 měsíce po uplynutí jejího svévolného odchodu z pobytového střediska, a ačkoliv krajský soud má přístup k nahlížení do elektronické evidence azylu, tak v napadeném rozsudku v rozporu s výše uvedeným uvedl, že žadatelka pobývá v P. S. v H. Stěžovatel má za to, že bylo úkolem krajského soudu ověřit pobyt žadatelky s ohledem na svévolný odchod a případně její žalobu zastavit z důvodu neznámého pobytu, což se však nestalo. Podle názoru stěžovatele i otázka pobytu žadatele hraje významnou roli při posuzování žaloby, a to nejen z právního hlediska posouzení žaloby, ale i v návaznosti na skutkové okolnosti azylového příběhu. Pokud by soud *a priori* k této skutečnosti přihlížel, bylo by mu zřejmé, že žadatelka není hlášena na propustce dle evidence azylu, není hlášena ani v pobytovém středisku, a tudíž její dostupnost pro případné lékařské vyšetření je v podstatě nulová, proto by neměl ani důvod zavázat stěžovatele danými okolnostmi.

[9] K otázce zjištění, zda žadatelka trpí přechodnou duševní poruchou a následné povinnosti ustanovit opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu, stěžovatel uvádí, že žadatelka v žalobě na tuto skutečnost nijak nepoukazovala a ani opatrovníka nežádala. V žalobě měla výhrady k nesprávnému posouzení Moldavska jako bezpečné země původu a vytýkala stěžovateli nedostatek aktuálních a relevantních podkladů pro vydání rozhodnutí, v důsledku čehož stěžovatel dle názoru žadatelky nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Rovněž stěžovateli pouze obecně vytýkala, že nepřihlédl ke všemu, co v řízení vyšlo najevo. Krajský soud posoudil žalobu z jiných důvodů, než v ní namítaných, jak uvedl v bodě 4 napadeného rozsudku. Stěžovatel neměl k postupu podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu žádné důvodné a reálné indicie, a proto nebylo jeho povinností takto postupovat. Naopak, pokud krajský soud na rozdíl od stěžovatele naznal a posuzoval žalobu z jiných důvodů, než v ní namítaných, měl možnost v rámci soudního přezkumu *ex nunc* nařídit ústní jednání a následně až dle jeho výsledku požadovat vyšetření žalobkyně a vytýkat stěžovateli neustanovení opatrovníka. Krajský soud namísto toho vůči stěžovateli postupoval dosti příkře a zavázal ho neoprávněnými povinnostmi.

[10] Stěžovatel uvádí, že základem je výpověď každého žadatele o azyl, ze které se primárně při posuzování daného příběhu vychází. Žadatelka si dle názoru stěžovatele toho byla vědoma a jasně prokázala svou výpověď snahu o legalizaci pobytu, neboť do ČR přijela za svými dcerami a svou maminkou, kterou zde má v domově důchodců. Skutečnosti o satanistech a pronásledování sektou či ďáblem uvedla pouze účelově na podporu své žádosti, vytvořila jakési fabulace, aby dodala svému azylovému příběhu vážnost a přiblížila ho azylově relevantním důvodům. Co se týká jejího zdravotního stavu, tak v poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany sdělila, že má léky na trávicí ústrojí, na svaly, což je spojeno s věkem, jinak je zdravá a jiné zdravotní omezení nemá. Byla poučena, že podle § 10 odst. 5 zákona o azylu si může zajistit lékařské vyšetření ke zjištění známek pronásledování či vážné újmy, jehož výsledky budou použity jako podklad pro rozhodnutí. Žádné lékařské posudky či zprávy nedodala, a to ani při seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí. Dne 20. 1. 2020 byl se žadatelkou proveden pohovor za účasti tlumočnice, jmenovaná potvrdila, že se cítí zdravá, schopna pohovoru, na otázky odpovídala v logickém sledu, řádně, bez zaváhání a její odpovědi nenasvědčovaly, že by pohovoru nebyla způsobilá, a to zejména ze zdravotních důvodů, jak uvádí § 23 odst. 3 zákona o azylu. S ohledem na tuto skutečnost stěžovatel nenaznal, že by žadatelka měla reálně trpět přechodnou duševní poruchou. Kromě jiného je třeba poukázat na to, že žadatelka ani svými tvrzeními o pronásledování sektou nedoložila a neprokázala, že by Moldavsko nebylo možno v jejím případě považovat za bezpečnou zemi původu.

IV. Vyjádření žalobkyně

[11] V návaznosti na výzvu k vyjádření ke kasační stížnosti žalobkyně adresovala Nejvyššímu správnímu soudu dvě ručně psaná podání (doručená dne 22. 2. 2021 a 23. 2. 2021), která jsou formulována lámanou češtinou. Soud z nich vyrozuměl, že žalobkyně utíká z Moldavska v obavě o svůj život, neboť ji údajně pronásledují Kacapi, kteří jsou antisemity. Žalobkyně uvádí, že je Židovka a že se ji v zemi původu pokoušejí zabít.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je včasná, podaná osobou oprávněnou a přípustná.

[13] Jelikož se jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se soud v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního podrobně vyloučil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[14] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **je přijatelná**, neboť se dotýká právních otázek (viz jejich vymezení v bodě 1 shora), které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Otázkou postupu podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře dosud nezabýval. Stejně tak judikatura NSS dosud výslovně nezodpověděla otázku, zda absence úvahy na straně správního orgánu podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu je vadou řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s., ke které krajský soud přihlíží z úřední povinnosti.

[15] Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[16] Kasační stížnost **není důvodná**.

[17] Stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval touto námitkou. Bylo by totiž předčasné právně hodnotit věc samou, pokud by napadený rozsudek byl nepřezkoumatelný.

[18] Námitka není důvodná. Z odůvodnění rozsudku je zřejmé, z jakých skutečností krajský soud vyšel, jak je vyhodnotil a právně posoudil. Z rozsudku rovněž jednoznačně vyplývají důvody, které krajský soud vedly ke zrušení rozhodnutí stěžovatele. Skutečnost, že stěžovatel s posouzením krajského soudu nesouhlasí po věcné stránce, tj. co do důvodů pro zrušení správního rozhodnutí, nečiní jeho námitku nepřezkoumatelnosti důvodnou.

[19] Podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. *soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, mohlo-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé*.

[20] Podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu *správní orgán ustanoví opatrovníka osobám stíženým přechodnou duševní poruchou, která jim brání samostatně v řízení jednat, je-li to nezbytné k hájení jejich práv; v těchto případech správní orgán rozhoduje na základě odborného lékařského posudku.*

[21] Již krajský soud ve svém odůvodnění odkázal na rozsudek ze dne 22. 6. 2011, č. j. 6 Ads 23/2011-60, v němž Nejvyšší správní soud uvedl: „*Osoba trpící přechodnou duševní poruchou si nemusí být poruchy vůbec vědoma a požadovat od ní, aby předkládala sama lékařský posudek, za takových okolností není namístě. Použití tohoto ustanovení správního řádu předpokládá, že jakmile správní orgán nazná, že by mohl být účastník řízení stížen přechodnou duševní poruchou, která mu brání v řízení samostatně jednat a je-li to nezbytné k hájení jeho práv v tomto řízení, nechá si vypracovat lékařský posudek, aby na základě jeho závěru ustanovil či neustanovil účastníku řízení opatrovníka. Správní orgán však má prostor pro správní uvážení k posouzení, zda je ustanovení opatrovníka nezbytné k hájení práv účastníka v řízení. Soudní přezkum zákonnosti při použití správního uvážení je omezen na posouzení, zda správní orgán nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo zda správní uvážení nezneužil (§ 78 odst. 1 s. ř. s., in fine).*“

[22] Z citovaného rozsudku tedy vyplývá, že postup podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu předpokládá, že pokud správní orgán v průběhu řízení zjistí, že by účastník řízení mohl být stížen přechodnou duševní poruchou, která mu brání v řízení samostatně jednat, a je-li to nezbytné k hájení práv účastníka v tomto řízení, nechá si vypracovat odborný lékařský posudek, aby na jeho základě rozhodl, zda ustanoví účastníku řízení opatrovníka. Správní orgán má tedy na základě § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu prostor pro *správní uvážení* k posouzení, zda je ustanovení opatrovníka nezbytné k hájení práv účastníka v řízení. Soudu v rámci přezkumu zákonnosti přísluší přezkoumat, zda správní orgán nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo zda správní uvážení nezneužil.

[23] Nejvyšší správní soud konstatuje, že v projednávané věci stěžovatel svým rozhodnutím žádost o udělení mezinárodní ochrany žalobkyni jako zjevně nedůvodnou zamítl, aniž by se *jakkoliv* zabýval úvahou, zda žalobkyně trpí duševní poruchou a zda se jedná o poruchu, nikoli jen přechodného rázu. Nezabýval se vůbec tím, zda je či není nezbytné ustanovit žalobkyni opatrovníka k hájení jejích práv v řízení o udělení mezinárodní ochrany.

[24] Stěžovatel v kasační stížnosti v prvé řadě namítá, že žalobkyně tyto skutečnosti v žalobě vůbec neuváděla, a krajský soud žalobu posoudil z jiných důvodů, než v ní namítaných, jak ostatně sám uvedl v bodě 4 odůvodnění napadeného rozsudku.

[25] Je pravdou, že z § 76 odst. 1 s. ř. s. neplyne, že by soud měl k vadám řízení uvedeným v tomto ustanovení přihlídnout i bez námítky, tedy nad rámec § 75 odst. 2 s. ř. s. Rozšířený senát v usnesení ze dne 15. 1. 2008, č. j. 2 As 34/2006-73, č. 1546/2008 Sb. NSS, vymezil obecné východisko, že § 76 odst. 1 s. ř. s. upravuje toliko případy, kdy lze rozhodnout ve věci samé *bez jednání*, ovšem nepředjímá, zda je soud povinen přihlídnout k vadám řízení podle tohoto odstavce z úřední povinnosti (jinak tomu je ve vztahu k důvodům nicotnosti podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Poté rozšířený senát konkrétně ve vztahu k vadám podle § 76 odst. 1 písm. c) v odkazovaném usnesení dovodil, že svojí povahou se jedná o otázku nezákonnosti, k níž je soud oprávněn přihlídnout pouze na základě námítky žalobce, nikoliv z moci úřední. Na tyto závěry však rozšířený senát navázal v usnesení ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, v němž obecně ve vztahu ke všem vadám řízení dovodil, že soud je oprávněn (a současně povinen) přihlídnout k nim z úřední povinnosti pouze tehdy, pakliže brání soudnímu přezkumu rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů. *A contrario* tedy není soud oprávněn přihlídnout k vadě řízení, která není žalobcem namítána, pokud nebrání soudu přezkoumat rozhodnutí v rozsahu všech uplatněných žalobních bodů. Ačkoliv vady řízení

vyplývají z obsahu správního spisu nebo napadeného rozhodnutí, soud k nim přihlédnout nemůže, pakliže mu nijak nebrání ve vypořádání žalobních bodů, neboť jinak by vykročil z mezí dispoziční zásady (srov. rovněž usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 2. 2017, č. j. 1 As 72/2016-48, č. 3539/2017 Sb. NSS; dále srov. Kocourek, T. in Kühn, Z., Kocourek, T. a další. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, § 76 odst. 1 s. ř. s.).

[26] Konkrétně ve vztahu k řízení o žalobě ve věcech mezinárodní ochrany rozšířený senát v usnesení č. j. 7 Azs 79/2009-84 uvedl, že v případě těchto žalob mohou být dány specifické důvody k překročení žalobních bodů přesahující vymezení v soudním řádu správním. Typicky důvody plynoucí ze zásady *non-refoulement*, tj. pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hroící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Avšak pokud „soud nemá poznatky podporující závěr, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo nezbytné poskytnout cizinci doplňkovou ochranu, neboť k tomu byly důvody plynoucí ze zásady *non-refoulement*, která již nemůže být zajištěna v jiném řízení, pak možnost překročení žalobních bodů je vázána jen na výjimky upravené soudním řádem správním (tedy musela by být zjištěna buď nicotnost rozhodnutí, nebo jeho nepřezkoumatelnost znemožňující přezkoumání v mezích žalobních bodů)“ (viz bod 23 usnesení rozšířeného senátu).

[27] Krajský soud v projednávané věci (i bez námítky žalobkyně) shledal, že jelikož se stěžovatel úvahou podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu vůbec nezabýval, dopustil se tak nesprávného postupu, který mohl zkrátit žalobkyni jakožto účastníka řízení na jejích právech ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Nejvyšší správní soud s tímto závěrem krajského soudu souhlasí.

[28] V projednávané věci s ohledem na obsah výpovědi žalobkyně (viz bod 4) v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany vyšly najevo takové skutečnosti, které vyvolávají důvodné pochybnosti o tom, zda žalobkyně netrpí přechodnou duševní poruchou. Žalovaný se touto úvahou však *nijak* nezabýval, včetně otázky, zda je či není nezbytné ustanovit žalobkyni opatrovníka k hájení jejích práv v řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu. Za těchto okolností se jedná o vadu, která bránila krajskému soudu přezkoumat rozhodnutí v rozsahu všech uplatněných žalobních bodů, neboť napadené správní rozhodnutí se zjevně opírá mimo jiné o výpověď žalobkyně, u které lze vzhledem k obsahu její výpovědi ve správním řízení důvodně pochybovat, zda netrpí přechodnou duševní poruchou. K této okolnosti je krajský soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

[29] Jak vyplývá již ze shora citovaného rozsudku č. j. 6 Ads 23/2011-60, osoba trpící přechodnou duševní poruchou si nemusí být poruchy vůbec vědoma a požadovat od ní, aby předkládala sama lékařský posudek, není za takových okolností namístě. Argumentace stěžovatele v kasační stížnosti, že žalobkyně v průběhu správního řízení žádné lékařské posudky či zprávy nedodala, tedy nemůže obstát. Stejně tak ani argumentace stěžovatele v kasační stížnosti, že při pohovoru žalobkyně potvrdila, že se cítí zdráva, je schopna pohovoru, na otázky odpovídala v logickém sledu, řádně, bez zaváhání a její odpovědi nenasvědčovaly, že by pohovoru nebyla způsobilá, nemůže sama o sobě svědčit ve prospěch skutečnosti, že žalobkyně je skutečně zdráva. Tím spíše pokud v rámci pohovoru žalobkyně vypovídá skutečnosti o tom, že ji pronásledují lidé, kteří létají na košťatech, páchají rituální vraždy apod. (viz rekapitulace v bodě 4 shora). V tomto ohledu je *absence jakékoliv úvahy* správního orgánu podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu v hrubém rozporu s obsahem výpovědi žalobkyně v řízení o udělení mezinárodní ochrany, a pochybení žalovaného je tak zjevné již z obsahu správního spisu a rozhodnutí žalovaného.

[30] Stěžovatel dále namítá, že pokud krajský soud na rozdíl od správního orgánu naznal a posuzoval žalobu z jiných důvodů, než v ní namítaných, měl možnost v rámci soudního přezkumu *ex nunc* nařídít ústní jednání a následně až dle jeho výsledku požadovat vyšetření žalobkyně. Takto je podle stěžovatele postup krajského soudu dosti příkrý.

[31] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem v tom směru, že i krajský soud musí v řízení o žalobě jednat s *procesně způsobilými* účastníky řízení. Pokud soud nazná, že se může jednat o osobu stíženou duševní poruchou, která se nemůže *nikoliv jen po přechodnou dobu* účastnit řízení, může jí ustanovit opatrovníka. Podle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s., *pokud neučiní jiná opatření, předseda senátu může ustanovit opatrovníka také (...) účastníku, (...) který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat*. Jde o účastníka, u něhož dosud nedošlo k pravomocnému rozhodnutí o omezení svéprávnosti, který má tedy *de iure* plnou procesní způsobilost, ale fakticky již není schopen jednat před soudem. Může jít též o různé přechodné stavy, během nichž není účastník řízení schopen jednat před soudem pro nemoc či úraz, ale není kvůli tomu důvod omezovat jeho svéprávnost.

[32] Z předeslaného tedy vyplývá, že pokud by krajský soud *v řízení o žalobě* měl pochybnosti o tom, zda žalobkyně netrpí duševní poruchou, která jí znemožňuje po dobu delší než přechodnou účastnit se řízení, měl by její zdravotní stav blíže zkoumat, vyžádat si například lékařský posudek a v konečném důsledku (při potvrzení závěru o duševní poruše *nikoliv přechodného rázu*) jí ustanovit opatrovníka. V projednávané věci však nelze dospět k závěru, že by *přímo* v řízení o žalobě vyvstaly pochybnosti o procesní způsobilosti žalobkyně. Žaloba je obsahově úplná a věcná, žalobkyni s jejím zpracováním zjevně někdo pomáhal, neboť je sepsána rovněž bezchybnou češtinou a splňuje všechny formální náležitosti. Nejvyšší správní soud však souhlasí s krajským soudem, že některé výpovědi učiněné žalobkyní v průběhu správního řízení (viz rekapitulace v bodě 4 shora) vyvolávají pochybnosti o tom, zda žalobkyně netrpí přechodnou duševní poruchou. Tyto pochybnosti lze nabýt již z obsahu samotného správního spisu. Pokud navíc stěžovatel přezkoumatelným způsobem postup podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu v řízení o udělení mezinárodní ochrany ani nijak nezvažil, krajský soud neměl ani jak přezkoumat, zda správní orgán nepřekročil tímto ustanovením stanovené meze správního uvážení nebo zda správní uvážení nezneužil.

[33] Námitka stěžovatele, že krajský soud měl řízení zastavit, neboť místo pobytu žalobkyně není známo (nedovoleně se vzdálila z pobytového střediska), rovněž není důvodná. Jednak nic v průběhu řízení před krajským soudem nenasvědčovalo tomu, že je žalobkyně neznámého pobytu. Žalobkyně si písemnosti jí adresované krajským soudem na adresu P. S. v H. převzala. Reagovala na výzvu krajského soudu a doručila mu repliku k žalobě (viz č. l. 20 spisu krajského soudu). Stejně tak Nejvyšší správní soud neměl problém žalobkyni doručit písemnosti související s řízením o kasační stížnosti, žalobkyně se v řízení vyjádřila (viz bod 11 shora). Nejvyšší správní soud v návaznosti na argumentaci stěžovatele v kasační stížnosti místo pobytu žalobkyně ověřoval, samotné Ministerstvo vnitra přípisem ze dne 28. 1. 2021 soudu sdělilo, že žalobkyně je k tomuto dni hlášena v P. S. v H. Podání žalobkyně učiněná jak v řízení u krajského soudu, tak i v řízení o kasační stížnosti navíc obsahují telefonní číslo žalobkyně. V řízení o žalobě ani v řízení o kasační stížnosti tedy nic nenasvědčuje skutečnosti, na kterou poukazuje stěžovatel, tj. že by žalobkyně nebyla vůbec kontaktní.

VI. Závěr a náklady řízení

[34] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[35] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyni, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné prokazatelné náklady nevznikly (žalobkyně nebyla v řízení zastoupena advokátem).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. dubna 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu